

بازیگران تاریخ

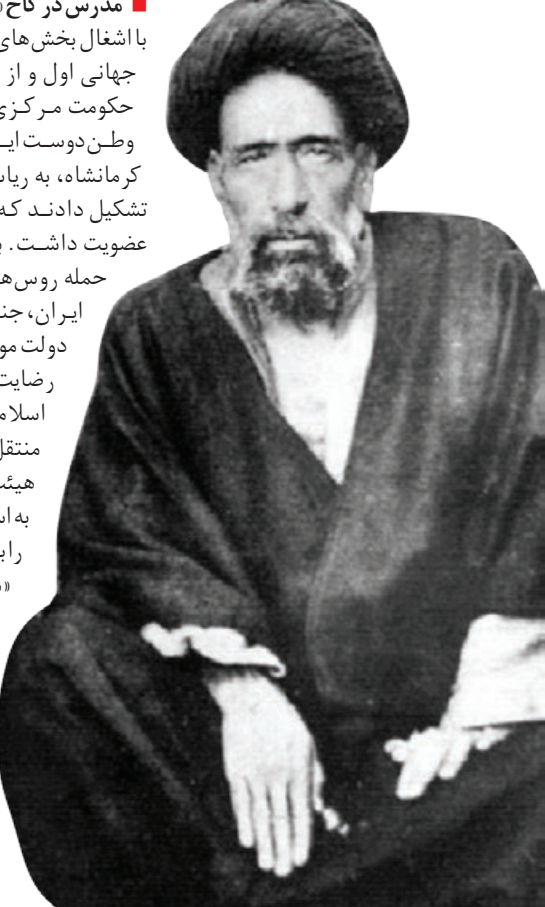
دلیل اختلاف میان مکی و بهار چه بود؟ صمیمیت از دست رفته!

حسین مکی، مورخ و سیاستمدار معاصر، نگارش تاریخ را نخست با تشویق ملک الشعرا بهار و بازندگی نامه شهید آیت‌ا... مدرس آغاز کرد؛ زندگی نامه‌ای که با دخل و تصرف و بدون اجازه نویسنده در روز نامه «نجات ایران» منتشر شد. با وجود این، بعدها بین مکی و بهار اختلافاتی پیش آمد و صمیمیت پیشین بین آن ها، تکرار نشد. حسین مکی طی یک مصاحبه، درباره منابعی که در نگارش تاریخ معاصر ایران استفاده کرده است، می گوید: « یک دفتری بود، حدود ۴۰ صفحه‌ای از شخصی به نام احمد شهریور که کارمند وزارت خارجه بود و با خط خودش نوشته بود. او وقایع را آن طور که در افواه مطرح بود، می شنیده و می نوشته[است]. ورقه این یادداشت ها را به ملک الشعرا دادند؛ بین من و مرحوم ملک الشعرا بر سر همین یادداشت ها اختلاف پیش آمد.» او در خاطر اتش می افزاید: «ایشان (ملک الشعرا بهار) وقتی تاریخ احزاب سیاسی را تمام کرد، یک روز من به او گفتم که «یادداشت های شهریور» را می خواهم. او گفت شما که همه چیز را می خواهید، پس چه چیزی را برای من باقی می گذارید؟! من هم خوشم نیامد و قطع رابطه کردیم و همدیگر را ندیدیم تا روزی که من در دفتر روز نامه مهر ایران، نزد هاشمی و حاتری و شیخی ننشسته بودم. آن زمان وقتی به دفتر روز نامه می رفتم، همان جامطلب را می نوشتم و آن ها می پرند که چاپ کنند. ملک الشعرا وارد شد. همه بلند شدیم و احترام کر دیم. به من گفت: این انگلیسی را می خواهند بیاورند که چه بلایی سر مملکت بیاورند؟! (منظور ش سید ضیاء بود) شما چرا در این مورد چیزی نمی نویسید؟ گفتم آقا شما استاد هستید، دود از کنده بلند می شود؛ شما استاد ما هستید؛ شما شروع کنید تا شاگردان هم دنبال شما بیایند.» دیدار دوباره بهار و پیشنهادهی که به مکی می دهد، سبب می شود که این مورخ، مقاله‌ای درباره موضوع مدنظر او بنویسد، مقاله‌ای که تبعات وخیمی برای روز نامه چاپ کننده مطلب در پی داشت.

تاریخ

جواد نوائیان رودسری – شهید آیت‌ا... سیدحسن مدرس یکی از نامداران عرصه دین و سیاست در تاریخ معاصر ایران است؛ مجتهدی فرهیخته و سیاستمداری باهوش و موقعیت‌شناس که درد دین و میهن را با هم داشت؛ و کیلی امین که مردم را محرم و ولی نعمت خود می‌دانست. شهید مدرس به خوبی زمانه خود را می‌شناخت و با چم و خم سیاست‌ورزی‌های عصر خویش، آشنا بود. در یک کلام، او آن چه را که دیگران در آیینه نمی‌دیدند، در خشت خام می‌دید. در هنگامه‌ای که حتی برخی از روحانیان، شعار جدایی دین از سیاست را سر می‌دادند، او مصرّانه بروحدت

■ **مدرس در کاخ «دلمه»**

با اشغال بخش‌های وسیعی از ایران، در جنگ جهانی اول و از هم پاشیده شدن شیرازه حکومت مرکزی، جمعی از دولتمردان وطن‌دوست ایران، دولتی موقت را در کرمانشاه، به ریاست «نظام‌السلطنه مافی» تشکیل دادند که شهید مدرس نیز، در آن عضویت داشت. با گسترش میدان نبرد و حمله روس‌ها به مناطق شمال غربی ایران، جنگ به کرمانشاه هم رسید و دولت موقت ناچار شد، پس از جلب رضایت عثمانی‌ها، مقر خود را به اسلامبول (استانبول امروزی) منتقل کند. سه روز بعد از ورود هیئت دولت موقت از کرمانشاه به اسلامبول، دولت عثمانی آن را به رسمیت شناخت و سلطان «محمدپنجم» با نمایندگان دولت موقت در کاخ «دلمه» دیدار کرد. شهید مدرس سخنگوی هیئت ایرانی بود. سلطان عثمانی به محض مواجهه با نمایندگان ایران، بنای توبیخ ایرانیان را، به دلیل کوتاهی در برخورد با دولت‌های اروپایی و

یک قرن قبل، در مذاکرات دیپلماتیک هیئت ایرانی در استانبول چه گذشت؟

اولتیماتوم تاریخی شهید مدرس به امپراتوری عثمانی

این دو ساحت پا می‌فشرد. شهید مدرس، هیچ‌گاه از قلت اطرافیان‌ش نهراسید و این، یکی از ویژگی‌های برجسته شخصیت اوست؛ شجاعتی که میان سیاستمداران آن عصر، سابقه نداشت و کلامی که می‌توانست در بدترین موقعیت‌ها، دشمن را رسوا و آچمز کند. به مناسبت سالروز شهادت مظلومانه شهید آیت‌ا... سیدحسن مدرس که در تقویم رسمی ایران با عنوان روز مجلس شناخته می‌شود، به روایتی کمتر شنیده شده از حاضر جوابی و تیزهوشی شهید مدرس در عرصه فعالیت‌های دیپلماتیک اشاره می‌کنیم.

■ **امور ما به‌شما مربوط نیست!**

سلطان عثمانی که توقع شنیدن چنین سخانی را نداشت، پس از کمی گفت‌وگو، برای تحقیر بیشتر ایران، به بیان ایرادهای موجود در نهضت مشروطه پرداخت و با طعنه به شهید مدرس گفت: «شما در حکومت مشروطه ایران، آن‌طور که باید و شاید کاری برای رفاه عمومی انجام نده‌اید.» شهید مدرس با خونسردی پاسخ داد: «خیر، این‌طور نیست که می‌فرمایید، زیرا مایک اداره پست‌خانه تأسیس کرده‌ایم که با تمام نقاط دنیا ارتباط پستی بین المللی دارد و حال آن که در اسلامبول شما، هر دولتی جداگانه پست‌خانه تأسیس کرده است و به برخی کشورها که دولشان در این جاپست‌خانه ندارد، حتی نمی‌توان یک نامه فرستاد.»

■ **خط‌وسط دانه گندم!**

شهید مدر س، در جلسات دیگر نیز، به همین نحو رفتار کرد. این هوشمندی و فراست، در مذاکرات او با صدراعظم عثمانی، «سعیدحلیم‌پاشا»، بیشتر به چشم آمد. با آغاز گفت‌وگوها، صدراعظم که به دنبال تحقق اهداف مداخله‌جویانه حکومت عثمانی در ایران بود، پیشنهاد کرد ضمن تشکیل یک ارتش مشترک از نیروهای دو طرف، نیروهای ایرانی، لباس ارتش عثمانی را به تن کنند تا با

این کار، اتحاد به وجود آمده، برجسته‌تر نشان داده شود. شهید مدرس که منظور او را از این پیشنهاد به خوبی دریافته بود، لیخندی زد و گفت: «خیلی چیزهاست که باید بشود ولی نمی‌شود! من هم خیلی چیزها دلم می‌خواهد ولی ممکن نیست. از طرفی، در وسط دانه گندم هم خطی است که به ماهیت آن لطمه‌ای نمی‌زند! ما همین لباسی را که داریم خوب است و شما همان لباسی را که دارید خوب است. ولی چقدر خوب بود که صدراعظم می‌گفتند: به جای آن که لباس سربازان ایرانی و عثمانی یکسان شود، برادران ایرانی عثمانی یکدل شوند.»

■ **متجاوز را نابود می‌کنیم**

در یکی از جلسات مشترک شهید مدرس و همراهایش با مقامات عثمانی، صحبت از تهاجم نیروهای متفقین به ایران شد. عثمانی‌ها اعتقاد داشتند که ایران باید در برابر تهاجم متفقین واکنش نشان بدهد، اما در برابر متحدین و به‌ویژه عثمانی‌ها که مسلمان هستند باید همکاری داشته باشد و به آن‌ها اجازه عبور و استفاده از خاک خود را بدهد. همراهان شهید مدرس، در پاسخ دادن به مقام عثمانی عاجز بودند، باید چیزی می‌گفتند که نه سیخ بسوزد و نه کباب! اما شهید مدرس، بی‌واهمه از نتایج سخن، با صراحت و شجاعت گفت: «اگر کسی بدون اجازه ما، وارد سرحد ایران بشود و قدرت داشته باشیم، او را با تیر می‌زنیم؛ خواه کالاهی باشد، خواه عمامه‌ای، یا خواه شاپور بر سر داشته باشد. بعد که گلوله خورد، اگر [از] مسلمانان بود، بر او نماز می‌خوانیم و دفن می‌کنیم و گر نه او را به خاک می‌سپاریم. ما به همه عالم می‌گوییم ما را [به حال خودمان] بگذارید که صلاح و فساد خودمان را می‌دانیم.»

حسین مکی؛ مدرس قهرمان آزادی، ج ۲
سید جلال الدین مدنی؛ تاریخ سیاسی معاصر ایران، ج ۱
علی دوانی؛ نهضت روحانیون ایران، ج ۲

مکتوبات تاریخی

تاریخ واقعی صهیونیسم در «زرسالاران یهودی»

رودسری – کتاب «زرسالاران یهودی و پارتسی، استعمار بریتانیا و ایران»، پژوهشی گسترده و دقیق درباره نقش یهودیان افراطی در وقایع ایران و جهان و هم‌راستایی آن‌ها با مطامع استعماری بریتانیا در اقصی نقاط عالم است که با کوشش‌های عبدا... شهبازی به نتیجه رسید. مجلدات اول و دوم این مجموعه که قرار بود در هفت جلد منتشر شود اما فعلا پنج جلدان در اختیار مخاطبان قرار دارد، نخستین بار در سال ۱۳۷۷ منتشر شد و اذهان تاریخ‌پژوهان ایرانی را به خود معطوف کرد. کتاب «زرسالاران»، مجموعه‌ای از اطلاعات بکر را در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد که قابلیت پی‌جویی جاه‌طلبی‌ها و زیاده‌خواهی‌های سرمایه‌داری جهانی را تا قرن‌ها پیش دارد. این مجموعه کار خود را با بررسی تاریخ بنی اسرائیل آغاز می‌کند و از همان ابتدا، میان یهودیانی مؤمن و افرادی از قوم بنی اسرائیل که برداشت‌هایی نژادپرستانه و انحصار طلبانه از آیین موسوی دارند، تمایز قائل می‌شود؛ گروه نخست را می‌نوازد و به گروه دوم، سخت می‌تازد و این رویکرد، در تمام مجلدات کتاب، وجود دارد؛ موضوعی که منتقدان غرب گرا، در بررسی این کتاب، آگاهانه یا ناآگاهانه از بیان آن غفلت و نویسنده را به ضدیهودی بودن متهم می‌کنند. ریشه‌یابی تکاپوهای یهودیانی که بعدها، اندیشه صهیونیسم از میان دیدگاه‌های آن‌ها برخاست، موضوعی است که شهبازی سخت به آن دلچسپی دارد و بر برای عرضه اطلاعات مورد نیاز، مخاطب را تا دوره جنگ‌های صلیبی عقب می‌برد تا بتواند چگونگی برقراری پیوند میان کانون‌های زرسالار یهودی و استعمارگران اروپایی را نشان دهد. در این رهگذر، نویسنده به حیطه‌های مختلف و البته نه چندان مرتبط با موضوع هم وارد شده است؛ از کابالیست‌ها اطلاعات دقیقی عرضه می‌کند و درباره فرانکیست‌ها و رویکردهای منحرفانه آن‌ها، به تفصیل داد سخن می‌دهد. البته این حواشی، با قلم محکم و پرتوان شهبازی، رنگ و بویی دلچسب به خود گرفته است.

بلایی که طرفین جنگ جهانی اول بر سر ایران آوردند

فلاکت زیر سایه دیوار آهنین!

گزارش تاریخی

جنگ جهانی اول را باید نخستین مصاف نظامی قدرت‌های استعماری در سطح بین‌المللی دانست؛ جنگی که صرف‌نظر از دلایل و عوامل شروع آن، آثار و پیامدهای مهمی در جهان و به‌ویژه منطقه خاور میانه داشت. به گزارش پایگاه مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، در این جنگ، کشور ایران به دلیل برخورداری از موقعیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی منحصر به فرد خود و همچنین، محاسبات نظامی و امنیتی جبهه متفقین و متحدین، با وجود اعلام بی‌طرفی، مورد تهاجم قوای روسیه، انگلیس و عثمانی قرار گرفت. پیامدهای این اشغال، تا مدت‌ها حیات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایران را تحت تأثیر قرار داد؛ در این بین، صرف‌نظر از واکنش دولت ایران به این

تهاجم، راهبرد طرفین اصلی جنگ برای توسعه نفوذ خود در اقصی نقاط ایران نیز، جای تأمل دارد. انگلیس در رأس متفقین، حفظ موازنه قوا و تثبیت وضع موجود را در ایران، در دستور کار خود قرار داد. بعد از تسویه حساب انگلیس و روسیه، در ماجرای قرارداد ۱۹۰۷ و تقسیم ایران به دو حوزه نفوذ، کشور ما در جریان جنگ جهانی اول، نقش دیوار آهنین را برای حفاظت از منافع استعماری انگلیس ایفا می‌کرد. حفاظت از مرزهای آسیای مرکزی و قفقاز، تهدید استانبول و تنگه‌های راهبردی بُسفرو داردانل، تثبیت منافع اقتصادی در شمال ایران برای روسیه و تأمین امنیت خطوط مرزی افغانستان و هندوستان، استمرار پمپاژ منابع نفتی خوزستان و... راهبردهای سیاسی انگلیس در ایران را تشکیل می‌داد. نقض بی‌طرفی

ایران توسط متحدین (عثمانی) کافی بود تا ایران به میدانی برای منازعات انگلیس و روسیه با آن‌ها تبدیل شود. مرزهای ایران و عثمانی، از دیرباز ثبات و آرامش نداشت و عثمانی‌ها همواره به نواحی غربی ایران چشم طمع داشتند؛ از این رو، بعد از ورود عثمانی به جمع متحدین، این کشور حضور نیروهای روسیه در ایالات شمالی ایران، از جمله آذربایجان را، بهانه قرار داد و با کمک مشاوران آلمانی، از مرز «قطور» وارد خوی شد و ضمن پیشروی در عمق خاک ایران، در ۱۴ ژانویه ۱۹۱۵ تبریز را اشغال کرد. توان این جدال و ستیز را مردم مظلوم مناطق غربی و جنوبی ایران پرداخت می‌کردند. کتاب‌های تاریخی، تنها گوشه‌ای از جنایات بی‌شمار متجاوزان را به تصویر کشیده است.

شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی

اطلاعیه مهم

این شرکت در راستای اجرای ماده ۳ آیین نامه مربوطه به نحوه تعیین بستر و حریم

رودخانه ها، انهار، مسیله‌ها و سایر مجاری آبی مبادرت به تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌های بیهاباد به طول تقریبی ۹/۸۸ کیلومتر، زبید به طول تقریبی ۸/۵ کیلومتر، بیدخت به طول تقریبی ۱۰/۸۲ کیلومتر، خانیک به طول تقریبی ۵/۵۴ کیلومتر، بچک به طول تقریبی ۶/۱۵ کیلومتر، سونلی به طول تقریبی ۱۱/۸ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان گناباد (مطابق با کروکی) نموده است. لذا بدینوسیله به اطلاع کلیه اشخاص ذینفع و مجاورین می‌رساند برای کسب اطلاع از حد بستر و حریم رودخانه های یادشده به امور منابع آب شهرستان گناباد **واقع در گناباد – میدان نماز – کدپستی ۷۴۹۱۴–۹۶۹۱۶ و یا مشهد - بلوار خیام - نیش خیام ۳۵ شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی، مراجعه نمایند و چنانچه اعتراضی نسبت به میزان بستر و حریم رودخانه های مذکور داشته باشند، می‌توانند (حداکثر ظرف مدت یک ماه) از تاریخ انتشار این اطلاعیه اعتراض خود را به دبیرخانه آن امور به نشانی فوق‌الذکر تسلیم و رسید دریافت دارند. بدیهی است به اعتراضات واصله پس از انقضاء مهلت قانونی به هیچ وجه ترتیب اثر داده نخواهد شد.**

سامانه پیامکی ۳۰۰۰۶۳۹۴ و تلفن گویا ۳۱۴۳۵

روابط عمومی شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی

شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی

اطلاعیه مهم

این شرکت در راستای اجرای ماده ۳ آیین نامه مربوطه به نحوه تعیین بستر و حریم

رودخانه ها، انهار، مسیله‌ها و سایر مجاری آبی مبادرت به تعیین حد بستر و حریم رودخانه‌های اسماعیل شیر و لحد به طول تقریبی ۱۳ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان مه ولات (مطابق با کروکی)، بایگ و اردی به طول تقریبی ۳/۳ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان تربت‌حیدریه شهر یایگ، رودخانه های شصت در ده، مظفریه، خرایه، شرکت نفت، دادگستری و شهرک صدق به طول تقریبی ۲۶ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان تربت حیدریه، رودخانه دولت آباد به طول تقریبی ۳ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان دولت آباد، رودخانه رباط سنگ به طول تقریبی ۱/۷ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان تربت حیدریه شهر رباط سنگ، رودخانه قنقلگاه به طول تقریبی ۴/۵ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان رشتخوار، رودخانه کدکن به طول تقریبی ۴/۲ کیلومتر واقع در حوزه شهرستان تربت حیدریه، شهر کدکن نموده است. لذا بدینوسیله به اطلاع کلیه اشخاص ذینفع و مجاورین می‌رساند برای کسب اطلاع از حد بستر و حریم رودخانه‌های یادشده به امور منابع آب شهرستان تربت حیدریه واقع در بلوار مدرس – بین مدرس ۲۱ و ۲۳ و یا مشهد بلوار خیام - نیش خیام ۳۵ - شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی، مراجعه نمایند و چنانچه اعتراضی نسبت به میزان بستر و حریم رودخانه های مذکور داشته باشند، می‌توانند (حداکثر ظرف مدت یک ماه) از تاریخ انتشار این اطلاعیه اعتراض خود را به دبیرخانه آن امور به نشانی فوق‌الذکر تسلیم و رسید دریافت دارند. بدیهی است به اعتراضات واصله پس از انقضاء مهلت قانونی به هیچ وجه ترتیب اثر داده نخواهد شد.

سامانه پیامکی ۳۰۰۰۶۳۹۴ و تلفن گویا ۳۱۴۳۵

روابط عمومی شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی

